

Előszó

Az elektronikus kommunikációs eszközök megjelenése az egyéni és társadalmi élet egyetlen színterét sem hagyta érintetlenül. Megváltozott a társadalmi együttélés egésze, sőt a társas/társadalmi életnek ma már nemcsak az ember-ember, hanem az ember-gép, a gép-gép interakciók is részét képezik. Az internetre költözött társadalom jelenségei új társas együttélési formákat, új szabályokat, új környezetet és a szabályoktól való új típusú deviációkat hoztak létre. Jelen kötetünkben ezeket a változásokat mutatjuk be, és röviden felvázoljuk a legkorszerűbb kommunikációs technológiák okozta társas kihívások értelmezési lehetőségeit.

A következő oldalakon megjelenő kutatások, definíciók az antropológián, a pszichológián, a szociálpszichológián, a szociológián, a kriminológián túl számos egyéb természettudományos területtel érintkeznek. Az újítások, illetve azok terjedése adja kötetünk azon objektív keretét, amely lehetővé teszi a szabályok és a devianciák jelenségekörének értelmezését. Nem kerülhetjük meg az internetes/online kommunikáció megjelenésének történeti bemutatását, amely jól illeszkedik abba a kommunikációtechnológiai változás-sorozatba, amellyel voltaképpen bemutatható a *zoon politikon* története. A big data alapú mesterségesintelligencia-rendszerek napjainkban indultak hódító útjukra, és a szingularitáselmélet szerint lényegesen rövidebb időre lesz szükség elterjedésükhöz, mint bármely eddigi technológiai újításnak. Amennyiben az erős mesterségesintelligencia-rendszerek valósulnak meg, terjednek el és épülnek ki, úgy az emberiség a gépek számára mindössze valamiféle spam lesz (Z. KARVALICS 2015), s ebben az esetben jelen kötet tartalma is meghaladottá válik. Egyelőre azonban még mindig azonosíthatók azok a valóságos emberi meghatározottságok, amelyek az internettel élő, illetve az internetre költözött társadalom online tevékenységei mögött megtalálhatók. Így nem kerülhetjük meg ennek a társadalmi csoportnak, társadalmiasulási formának a leírását és a normától eltérő magatartásaik különböző mintázatainak egyszerű bemutatását.

Az offline alapon szerveződő 1.0 online közösségek magukkal vitték az online térbe korábbi szabályrendszerüket. A 2.0 online közösségek egyik jellemzője azonban éppen az, hogy szabályrendszerük az online térben jön létre (amelynek függetlensége a valódi szociokulturális tértől ugyancsak kérdéses). Ennek nem megfelelő vagy hiányos működése devianciákhoz vezet. Áttekintjük azokat a devianciaelméleteket – összefüggésben az újítások terjedésével –, amelyek segítségünkre vannak az online deviancia értelmezésében. A normáktól való eltérések egyik típusa a bűnözés jelenségeköre, amely egészének bemutatására nem vállalkozhatunk, annak csupán a napjainkban leggyakrabban megjelenő alakzatait körvonalazzuk. Ennek ellenére igyekszünk részletesebben körüljárni az internetes devianciák jelenségvilágát. Az cybernormasértések fogalmi elválasztásán túl részletesen tárgyaljuk azok szabályozóinak (hatóság, állam, jogi normák) szerepét, jelentőségét és fejlődését. Kutatásaink során igyekszünk úgy eljárni, hogy a napi események, technológiai újítások tárgyalásánál stabil jelenségvilág működésének leírásába vezessük be az olvasót. Természetesen elkerülhetetlen, hogy néhol konkrét példákat használjunk fel érvelésünkhöz, azonban lényeges hangsúlyozni, hogy csakis olyanokat idézünk, amelyek általánosságban

mutatnak rá azokra a rejtékutakra, amelyekkel a cyberdevianciáról gondolkodva találkozhatunk. Könyvünknek nem célja a jelen rendkívüli ütemben változó trendjei után loholni, hanem elsősorban a jövőben várhatóan bekövetkező eseményekhez kíván értelmezési eszközöket biztosítani.

A kézirat lezárva: 2018. május 15.

A szerzők